

SMITTEVERN-NYTT

FAGLIG FORUM FOR HELSESYKEPLEIERE
SOM ARBEIDER MED SMITTEVERN OG ANDRE INTERESSERTE

Årgang 21, nummer 3

August 2023

NY COVID-19 VAKSINE TIL HØSTEN

WHO anbefaler at neste boosterdose Covid-19 vaksine skal være målrettet mot en av de dominerende XBB varianter for å produsere antistoffer til XBB 1.5 eller XBB 1.16 varianten av SARS-CoV2 viruset. En arbeidsgruppe anbefaler at den originale Covid-19 stammen ikke lenger skal være med i fremtidige vaksiner. Både Pfizer/BioNtech, Moderna Inc og Novavax Inc utvikler allerede versjoner av deres vaksiner som retter seg mot XBB 1,5 eller andre nåværende sirkulerende stammer. Så til høsten vil det trolig en ny variant av Covid-19 vaksinen også i Norge. *Kilde:* [Medscape](#)

VAKSINENØLING – 5 RASKE SPØRSMÅL

Vaksinasjoner er et av de mest effektive folkehelse-tiltakene som unektelig er ansvarlige for forbedrede helseresultater globalt. Det er anslått at vaksiner forhindrer 4-5 millioner dødsfall fra den vaksineforebyggbare sykdommen per år. Ytterligere 1,5 millioner dødsfall kan unngås ved å forbedre den globale vaksinasjonsdekningen. Verdens helseorganisasjon (WHO) har imidlertid identifisert vaksineskepsis/nøling som en stor trussel mot global helse.

Hvor mye vet du om vaksineskepsis/nøling? Test kunnskapene dine med denne raske quizen fra [Medscape her](#)

NY TUBERKULOSEVAKSINE I FASE 2 STUDIE

WHO omtaler behovet for en ny og forbedret vaksine mot tuberkulose. Modelleringsstudier indikerer at en effektiv vaksine som forhindrer sykdom (POD) hos latent infiserte ungdommer og voksne vil være den viktigste driveren for å redusere tuberkulose forekomst og overføring til andre målgrupper, inkludert spedbarn og eldre voksne. Imidlertid en POD vaksinen må være effektiv på latent infiserte individer, og trygg å bruke på uinfiserte individer utelukker behovet for screening før vaksinasjon. Flere tuberkulosevaksinekandidater for voksne og ungdom er i de sene stadier av klinisk utvikling, og en kandidat, M72/AS01E har møtt nøkkelen WHO foretrakk produktgenskaper for indikasjon, effekt, vaksinasjonsregime og beskyttelsesvarighet i fase 2b-studie. Les mer: [WER, Weekly epidemiological record no 9822 side 250](#)

I dette nummeret:

1. Ny Covid-19 vaksine, Vaksineskepsis, Ny TB vaksine, Tetanus sykdom, Aedes mygg i Europa
2. Helvetesild i et samfunnsperspektiv, Svineinfluensa, Antibiotikaresistens, Ny bok Helseesykepleie i praksis

USA: TETANUS HOS UVAKSINERT MANN

En viktig påminnelse om at vi kan ha uvaksinerte utenlandske bygningsarbeidere også i Norge. I løpet av juni 2022 ble en ikke-engelsktalende, meksikanskfødt mannlig bygningsarbeider på 42 år evaluert ved en akuttavdeling i Oregon og klaget over 2 dager med vanskeligheter med å åpne munnen og smerter i rygg, armer og nakke. Etter å ha fått intravenøs væske og diazepam, ble han bedre og ble utskrevet. Dagen etter besøkte han en annen akuttmottak med forverrede symptomer, men ble igjen utskrevet etter administrering av IV-væsker og diazepam. Han kom tilbake timer senere med trismus og diffuse kroppsspasmer, da en klinisk diagnose av stivkrampe ble stilt. Vaksinasjonshistorie ble ikke dokumentert under de to første akuttmottaksbesøkene. Under det tredje akuttbesøket rapporterte familien at han nylig hadde tråkket på en spiker på jobben og at han ikke hadde noen kjent historie med stivkrampevaksiner. Personen overlevde etter 50 dagers behandling hvorav 35 dager på respirator.

Kilde [CDC MMWR 16. juni 2023](#)

I Norge er det rapportert til [MSIS](#) 13 tilfeller av tetanus i perioden 2003-2023. Ett av tilfellene fra 2018 er beskrevet i [Tidsskriftet](#). Letaliteten ved tetanus rapporteres å være så høy som 60 %, og skyldes ofte generelle muskelkramper og autonom dysfunksjon som respirasjonsbesvær, takykardi, hypotensjon og hypertermi.

Tetanus boosterdose i kombinasjon med difteri, kikhoste og eventuelt polio, hvert 10 år samt å fange opp uvaksinerte er viktige oppgaver for primærhelsetjenesten. Samt å raskt koble mulighet for tetanus ved kjevesperre. Viktig å oppta vaksinasjonsanamnese.

ØKENDE FOREKOMST AV AEDES MYGG EUROPA

Myggarten *Aedes albopictus*, en kjent vektor av chikungunya- og dengue-virus, etablerer seg lenger nordover og vestover i Europa, ifølge de siste dataene fra ECDC. Dessuten har *Aedes aegypti*, kjent for å overføre dengue-, gulfeber-, chikungunya-, zika- og West Nile-virus, blitt etablert på Kypros siden 2022 og kan fortsette å spre seg til andre europeiske land. Europa opplever en oppvarmingstrend der hetebølger og flom blir hyppigere og kraftigere, og somrene blir lengre og varmere. Dette skaper gunstigere forhold for invasive myggarter som *Aedes albopictus* og *Aedes aegypti*. For ti år siden, i 2013, ble *Aedes albopictus*-myggen etablert i 8 EU/EØS-land, med 114 regioner som ble berørt. Nå i 2023 er myggen etablert i 13 land og 337 regioner. *Kilde:* [ECDC](#)

AKTUELL NETTSTEDER

- Folkehelseinstituttet www.fhi.no
- NSFs landsgruppen av helsesykepleiere www.sykepleierforbundet.no
- The International Union Against Tuberculosis and Lung Disease (The Union) www.theunion.org
- WHO's disease outbreak news www.who.int/csr/don/en/
- The International Society of Travel Medicine (ISTM) www.istm.org
- FIRM Norge <https://firmnorge.org/>
- Norsk forum for smittevern i helsetjenesten www.smittevernforum.no

AKTIVITETSKALENDER 2023

SMITTEVERN

- 17. – 18. oktober Smittevernforum, Scandic Oslo Airport, Gardermoen. Arr. [Norsk forum for smittevern i helsetjenesten](#)

REISEMEDISIN / VAKSINASJON

- 15. – 16. september FIRM, Bergen. Arr. [FIRM Norge](#)

TUBERKULOSE

- 7. september kl. 10-14 markering av TB-dagen 2023. Digitalt eller fysisk på FHI. Arr. [FHI](#) påmelding innen 31/8
- 15. – 18. november The Union World conference on lunghealth, Paris, Frankrike. Arr. [The Union](#)

MIGRASJONSHELSE

-

Faglig forum for helsesykepleiere som arbeider med smittevern

Ønsker du å få tilsendt Smittevern-nytt? Send en e-post til redaktøren:

mone.kildal@bga.oslo.kommune.no

HELVETESILD I ET SAMFUNNSPERSPEKTIV

Oslo Economics har nylig offentliggjort en analyse av forekomst, utbredelse og samfunnskostnader forbundet med helvetesild i Norge. De konkludere med følgende: «Behov for forebyggende tiltak? Våre anslag viser at samfunnskostnadene ved helvetesild er særlig store for de over 50 år. Endringer i sammensetningen av den norske befolkningen de neste tiårene vil føre til at stadig flere blir eldre, noe som betyr økt forekomst av helvetesild og høyere kostnader i fremtiden. Våre funn illustrerer viktigheten av forebyggende tiltak for å redusere belastningen for helsetjenesten, og potensialet for mulige gevinster av å styrke det forebyggende arbeidet. Nyttene av slike tiltak bør vurderes opp mot kostnadene.

Helvetesild (herpes zoster) er en svært smertefull virussykdom som forårsakes av en reaktivering av varicella zoster-viruset (VZV), det samme viruset som forårsaker vannkopper (Helsenorge, 2022). Alle som har hatt vannkopper risikerer å få helvetesild, og nesten alle voksne i Norge står i fare for å utvikle sykdommen som følge av at immuniteten mot viruset reduseres med alderen. Rapporten er ment som et informasjonsgrunnlag for interessenter som ønsker å bedre forstå tilgjengelige data og konsekvensene av helvetesild i et samfunnsperspektiv, og hvordan sykdommen rammer ulike grupper. Rapporten er finansiert av GSK Norge. Hele rapporten finner du [her](#)

SVINEINFLUENSA, 2 TILFELLER HOS MENNESKER

CDC rapporterer om to tilfeller av svineinfluensa påvist hos mennesker. Disse menneskelige infeksjonene ble forårsaket av to forskjellige typer influensavirus som normalt spredte seg blant griser, og de oppstod hos to personer som deltok på forskjellige landbruksmesser i Michigan, USA og hadde eksponering for griser. Hvert år er det sjeldne sporadiske menneskelige infeksjoner med influensavirus som vanligvis sprer seg hos griser. Når de finnes hos mennesker, kalles disse "variant influensavirus"-infeksjoner og betegnes med bokstaven "v" etter undertypen. Influensa A(H1N2) v virus ble påvist. Som influensavirus hos mennesker og andre dyr, endres influensavirus som finnes hos griser hele tiden. Griser kan bli infisert av fugleinfluensa og menneskelig influensavirus så vel som deres egne influensavirus. Kilde: [CDC](#)

ANTIBIOTIKABRUK HOS DYR GIR RESISTENS HOS MENNESKER

En spennende artikkel er omtalt i siste utgave av Tidsskriftet angående antibiotikaresistens. Studien underbygger én helsebegrepet der man må se mennesker, dyr og miljø i sammenheng. Antibiotikaresistens må forstås som et komplekst samspill mellom biologiske, sosioøkonomiske og politiske faktorer.

Kilde: [Tidsskriftet 2. august](#)

NY BOK; HELSESYKEPLEIE I PRAKSIS

[Fagbokforlaget](#) utgir snart boken «Helsesykepleie i praksis». Boken har bidragsyttere fra flere fagfelt som for eksempel oral helse og smittevern. Bokens målgruppe er studenter på master i helsesykepleie, studenter på andre helse- og sosialfaglige utdanninger, helsesykepleiere og alle som jobber med barn og unge.